

(201SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, FEBRUARY 2024.

Second Semester

Sanskrit

ARTHA SASTHRA AND NITI SASHTRA

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः (20)
 - (a) सजीवश्चेन्नरो भद्रशतानि च - शुक्रनीतिसारमनुसृत्य लिखत।
 - (b) महानर्थकरं हि एतत् समग्रकुलनाशनम् केन कारणेन भवति।
 - (c) केषुकेषां सुभूषणानि भवन्ति?
 - (d) कः मुक्तः खलः किं वा नररूपपशुः
 - (e) कीदृशं ग्रामं त्यत्वा अन्यतो वसेत्?
 - (f) स्त्रीणां दोषाः स्वभावजाः विवृणुत।
 - (g) कस्मात् नास्ति परं सुखम्? चाणक्याभिप्रायं लिखत।
 - (h) कं श्रुत्वा मोक्षमाप्नुयात्?
 - (i) केषु विश्वासो नैव कर्तव्यः?
 - (j) पञ्चैता मातरः स्मृताः के लिखत।
2. त्रयः प्रश्नः समाधेयाः (15)
 - (a) चाणक्यानुसारं सन्मित्र लक्षणानि कानि?
 - (b) विद्यायाः फलानि लिखत।
 - (c) के के मनुष्याः त्याज्याः भवन्ति?
 - (d) शुक्रनीतिसार मनुसृत्य कथं वशीकुर्याद् विश्व सततं?
 - (e) कन्याविषये केनपुरुषेणसह विवाहः आचरणीयः?

(f) 'तिष्ठन्ति स धनद्वारे गुणिनः किंकराः इव' कथम् - विशदयत।

3. द्वौ समाधेयौ। (20)

(a) (i) नीतिदर्पणानुसारं उत्तमजीवनस्य लक्षणानि लिखत।

अथवा

(ii) कर्मसिद्धान्तानुसारं सदा तृप्तिः योग्यः - विशदयत।

(b) (i) निषिद्धकर्मफलानि यथा शुक्रमतानुसारं संगृहीत।

अथवा

(ii) शुक्रनीति सारे निरूपितदानभेदान् विवृणुत।

4. चत्वारि ससन्दर्भं व्याख्यात। (15)

(a) पुत्रं मित्रवदाचरेत्।

(b) शिशुं पालयते नित्यं तथा सज्जन सङ्गतिः।

(c) सर्वत्र समदर्शिन्याम्

(d) धर्म एको हि निश्चलः।

(e) न च जात्योऽनधीतो यो गुरुर्भवति।

(f) अन्येषां भिक्षावृत्तिर्विगर्हिता।

(g) कला पञ्चकमेतद्वि धनुर्वेदागमे स्थितम्।

(h) धर्मसंस्थापनाद्राजा श्रियं कीर्तिं प्रविन्दति।

(202SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, FEBRUARY 2024.

Second Semester

Sanskrit

VYAKARANAM

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। (20)
 - (a) कारकम् किम्?
 - (b) 'सम्बोधने च' - विशदयत।
 - (c) अपवर्गे तृतीया - व्याख्यात।
 - (d) ध्रुवमपायेऽपादानम् - सोदाहरणं लिखत।
 - (e) 'निमित्तात् कर्मयोगे' - अत्र निमित्तपदस्य सम्बन्धः कः?
 - (f) 'अनद्यतने लुट्' - विशदयत।
 - (g) सार्वधातुकार्धधातुकयोः -
 - (h) 'स्यातासी लृलुटोः'
 - (i) हलादिशेषः
 - (j) टित आत्मनेपदानां टेरे - विवृणुत।
2. चतुर्णां लघुटिप्पणीः लिखत। (8)
 - (a) कर्मणा यमभिप्रैति स सम्प्रदानम्
 - (b) कर्तुरीप्सिततमं कर्म।
 - (c) अनुर्लक्षणे।
 - (d) दिवः कर्म च।
 - (e) आङ्गुर्यादावचने।
 - (f) षष्ठी हेतुप्रयोगे।
 - (g) विभाषा कृञि।
 - (h) यतश्च निर्धारणम्
3. सप्रमाणं लिखत। (8)
 - (a) लिङः सीयुट्।
 - (b) अतो येयः।
 - (c) आनि लोट्।
 - (d) अतो दीर्घो यञि।
4. त्रीणि सूत्राणि सोदाहरणं व्याख्यात। (9)

- (a) इटोऽत्
- (b) पुगन्तलघूपघस्य च।
- (c) कर्त्तरि शप्।
- (d) आतः।
- (e) थलि च सेटि
- (f) अभ्यासे चर्च

5. चत्वारि सप्रमाणं विभक्तिं साधयत। (8)

- (a) ब्रह्मणः प्रजाः प्रजायन्ते।
- (b) क्रोशं कुटिला नदी।
- (c) जटाभिस्तापसः।
- (d) प्रजाथ्यः स्वस्ति।
- (e) आमुक्तेः संसारः।
- (f) गवां गोषु वा स्वामी।
- (g) छात्राणां मैत्रः पटुः।
- (h) अलं श्रमेण।

6. त्रीणि सूत्राणि व्याख्यात। (9)

- (a) स्पृहेरीप्सितः।
- (b) सप्तम्यधिकरणे।
- (c) ह एति।
- (d) आत्मनेपदेष्वनतः।
- (e) आडुत्तमस्य पिच्च।
- (f) आर्धधातुकं शेषः।

7. चत्वारि रूपाणि साधयत। (8)

(a) भवय	(b) भविता
(c) अभवाव	(d) एधेते
(e) एधितारः	(f) ऐधिष्ठाः
(g) दधते	(h) चुचोप

(203SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, FEBRUARY 2024.

Second Semester

Sanskrit

KAVYAS

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। (20)

- (a) नागानन्दरूपकस्य रसः कः ?
- (b) नागानन्दे कीदृशः नायकः वर्णितः ?
- (c) प्रथमाङ्के वर्णित जीमूतवाहनस्य पिता कः। शीलं निरूपयत।
- (d) निजेन जीवितेनापि जगतामुपकारिणः इत्यत्र कवेः हृदयं स्पष्टयत।
- (e) दक्षिणं स्पन्दते चक्षुः कस्य भाषणमिदम् ?
- (f) नलस्य विद्याविषये चतुर्दशत्वं वर्णयत।
- (g) नलस्य राज्ये अतिवृष्ट्यादिनिवारणं कथं दृश्यते ?
- (h) सामुद्रिक लक्षणानि निरूपयत।
- (i) नलवृत्तान्तं शृत्वा का काममोहिता अभवत्।
- (j) उपवन मध्ये संगृहीतस्य व्यथां वर्णयत।

2. त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः। (15)

- (a) हंसस्य भाषणचमत्कारं विशदयत।
- (b) नलसौन्दर्यं पराक्रमं च यथाग्रन्थं विवृणुत।
- (c) नैषधकाव्यानुसारं विद्यायाः प्राशस्त्यं लिखत।
- (d) नागानन्दनाटकस्य द्वितीयाङ्ककथासारांशं वर्णयत।
- (e) किं निमित्तं जीमूतवाहनः वनं गतवान् तत्र तस्य सङ्कलपविशेषान् लिखत।
- (f) नागानन्दरूपकस्य स्थानं नाटकसाहित्ये स्थापयत।

3. श्लोकद्वयं व्याख्यात। (15)

- (a) तदोजसस्तद्यशसः स्थिताविमौ वृथेति चित्ते कुरुते यदा यदा।
तनोति भानोः परिवेषकैतवात्तदा विधिः कुण्डलनां विधोरपि।
- (b) कथा प्रसङ्गेषु मिथस्सखीमुखात्तृणेऽपि तन्व्या नलनामनि श्रुते।
द्रुतं विधूयान्यदभूयतानया मुदा तदाकर्णनसज्जकर्णया।
- (c) अनेन चैर्मीं घटयिष्यतस्तथा विधेरबन्ध्येच्छतया व्यलसि तत्
अभेदि तत्तादृगनङ्गमार्गणैयदस्य पौष्पैरपि धैर्यकश्रुकम्।
- (d) ततः प्रसूने च फले च मश्रुले स सम्मुखीनाङ्गुलिना जनाधिपः।
निवेद्यमानं वनपालपाणिना व्यलोकयत्कानन रामणीयकम्॥

एकः प्रश्नः समाधेयः।

4. (a) श्रीहर्षो निपुणः कविः नागानन्दकाव्यानुसारं समर्थयत। (10)
अथवा
(b) नागानन्दनाटक नामौचित्यं निरूपयत।
5. (a) नैषधकाव्यानुसारं कवेः शास्त्र पाण्डित्यं विशदयत। (10)
अथवा
(b) भैम्याश्चरितं नैषधीयग्रन्थानुसारि विवेचयत।

(204SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, FEBRUARY 2024.

Second Semester

Sanskrit

POETICS AND AESTHETICS (III)

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। (20)
 - (a) धीरशान्तः
 - (b) शठनायकः
 - (c) विदूषकः
 - (d) औदार्यं
 - (e) मुग्धा
 - (f) टीका
 - (g) वार्तिकम्
 - (h) प्रतिभा
 - (i) सहकारपाकम्
 - (j) न्यायः

2. चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः। (20)
 - (a) काव्यपुरुषोत्पत्तिं लिखत।
 - (b) प्रतिभायाः वैशिष्ट्यम्।
 - (c) शास्त्रपरिज्ञानस्य प्रयोजनम्।
 - (d) व्युत्पत्तिः।
 - (e) वासकसज्जा।
 - (f) आरभटीवृत्ति
 - (g) नर्मगर्भः

(h) वृत्तिनियमाः

3. द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ। (30)

(a) (i) काव्यपाकान् सप्रभेदं लिखत।

अथवा

(ii) काव्यमीमांसायाः वैलक्षण्यं योगदानं च लिखत।

(b) (i) शृङ्गार नायकभेदान् सोदाहरणं लिखत।

अथवा

(ii) सात्वतीवृत्तिं साङ्गं प्रदर्शयत।

(205SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, FEBRUARY 2024.

Second Semester

Sanskrit

POETICS AND AESTHETICS (IV)

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। (20)

- (a) नाट्यं किम्?
- (b) आमुखम्।
- (c) रसः।
- (d) नाटिकालक्षणम्।
- (e) वीथी।
- (f) प्राकृतम्।
- (g) चम्पूः
- (h) मुक्तकम्।
- (i) काव्यप्रयोजनम्।
- (j) लास्यं।

2. चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः। (20)

- (a) नाटकं निरूपयत।
- (b) रसनिष्पत्तिं प्राधान्यं च लिखत।
- (c) भारतीवृत्तिं निरूपयत।
- (d) भाणं निरूपयत।
- (e) अनुप्रासं लक्षयत।
- (f) उदारत्वस्य उदाहरणं लिखत।
- (g) रस विशेषे सौकुमार्यमनङ्गीकुर्वतां मतं विवृणुत।

(h) वाक्यशतामशलीलतां प्रस्तावयत।

3. एकः प्रश्नः समाधेयः। (15)

(a) काव्यादर्शानुसारं गुणानां वैलक्षण्यं लिखत।

अथवा

(b) काव्यवैविध्यं सोदाहरणं लिखत।

4. एकः प्रश्नः समाधेयः। (15)

(a) लास्याङ्गानि निरूपयत।

अथवा

(b) शृङ्गाररसस्वरूपं सप्रभेदं लिखत।
